

3. Итоги грузоперевозок транспортом Украины за 2008 г. http://www.tbu.com.ua/news/itogi_gruzoperevozok_transportom_ukrainy_za_2008_g_.html

4. Логістична нерухомість України — реалії і перспективи // <http://www.socmart.com.ua/ukr/articles/read/2965/>

5. Обзор рынка недвижимости Украины' 08, Cooliers International. — 2008.

6. Ринок логістичної нерухомості України: тенденції розвитку та перспективи // <http://www.maygerconsulting.com>

7. Порты Украины отстают от «Укрзалізници» http://www.tbu.com.ua/top/porty_ukrainy_otstaut_ot_ukrzaliznytsi.html

Стаття надійшла до редакції 24.06.2009 р.

УДК 347.763

В. І. Перебийніс, д-р екон. наук, професор

О. В. Перебийніс, канд. екон. наук

А. М. Болдирева, канд. екон. наук

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ

АНОТАЦІЯ. Обґрунтовано методологічні засади транспортної логістики як складової логістики, доцільність формування транспортно-логістичних систем підприємств.

КЛЮЧОВІ СЛОВА. Логістика, транспортна логістика, транспортно-логістичний менеджмент, транспортний маркетинг, транспортні логістичні системи.

Транспорт підприємств, з одного боку, є частиною транспортної системи України, а з іншого — невід'ємною, інтегруючою усі процеси (від постачання ресурсів до реалізації продукції) складовою виробничо-комерційної діяльності підприємств.

Останні кілька десятиліть минулого століття в розвинених країнах пройшли під знаком логістизації постачальницько-виробничо-збутової діяльності підприємств. Роль транспорту у логістиці є ключовою, адже рух матеріальних потоків без транспортування не можливий.

Питання формування та ефективності функціонування логістичних систем і розвитку логістики, зокрема транспортної дослі-

джуються такими вченими, як Б. Анікін, Д. Бауерсокс, А. Гаджинський, Є. Голіков, А. Кальченко, Д. Клос, Є. Крикавський, Е. Мате, Л. Міротін, Ю. Неруш, В. Ніколайчук, М. Окландер, Ю. Пономарьова, О. Семененко, В. Сергеев, І. Смирнов, В. Стаханов, И. Ташбаєв, Д. Тіскє, В. Українцев, Л. Фролова, Н. Чухрай та ін. Нами зазначені питання викладені в монографіях «Транспортно-логістичні системи підприємств: формування та функціонування» [1] та «Транспортний менеджмент і транспортний маркетинг виробничо-комерційної діяльності» [2].

Метою публікації є висвітлення результатів наукових досліджень щодо обґрунтування теоретичних засад транспортної логістики.

Впровадження сучасної концепції логістики викликає зміну пріоритетів у діяльності підприємств. Зокрема, традиційні підходи щодо поділу операційних процесів на основні та допоміжні не відповідають вимогам логістики. Тому лише їх розгляд, як матеріального потоку, забезпечує високу ефективність функціонування підприємства.

В ринкових умовах підприємство, як суб'єкт господарювання, не тільки виробляє продукцію, але й здійснює функції матеріально-технічного постачання (з метою забезпечення себе необхідними ресурсами) та збуту виробленої продукції.

Рух матеріальних ресурсів від первинного джерела до кінцевого споживача слід розглядати як єдиний матеріальний потік, що забезпечується транспортними засобами. Зазначене є основою, на якій ґрунтується транспортна логістика.

На наш погляд, вона відіграє інтегруючу роль, адже опікується транспортними і транспортно-технологічними операціями, що забезпечують постачання ресурсів (заготівельну логістику), виробництво (внутрішньовиробничу логістику) та збут продукції (розподільчу логістику).

Доцільно виділити певну специфіку підходів — логістики і транспортної логістики. Специфіка підходів транспортної логістики на відміну від «чисто» логістичних підходів передбачає наявність ключових елементів:

- транспортного забезпечення постачання, виробництва і збуту, як інтегруючої ланки в структурі транспортно-логістичної системи;

- вантажопотоку, як різновиду матеріального потоку, що функціонує в межах транспортно-логістичної системи;

- транспортно-логістичного менеджменту, як інструменту управління транспортно-логістичною системою (табл. 1).

**ДВА ПІДХОДИ:
ЛОГІСТИКИ І ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ**

Поняття	Логістика	Транспортна логістика
Система	Логістична система	Транспортно-логістична система
Управління системою	Логістичний менеджмент	Транспортно-логістичний менеджмент
Потік	Матеріалопотік	Вантажопотік
Потоковий процес	Функціонування матеріального потоку	Перевезення вантажу (просування вантажного потоку)
Ключові ланки логістичного ланцюга	Постачання, виробництво і збут	Транспортне забезпечення постачання, виробництва і збуту

Виробничо-комерційна діяльність підприємства складається з окремих процесів, що з точки зору логістики представлені різними потоками (матеріальними, енергетичними, інформаційними, фінансовими, кадровими). На наш погляд, кожен операційний процес має управлятися і відповідно може бути поданий певним видом управління (табл. 2).

Поряд з іншими видами управління матеріальними потоками особливе місце займає транспортно-логістичний менеджмент, що має своїм предметом такий процес, як переміщення (транспортування) вантажу.

На наш погляд, транспортно-логістичний менеджмент є складовою логістичного менеджменту (рис. 1). Зазначений підхід ґрунтується на концепції менеджменту [3], що передбачає притаманність виробничо-комерційному підприємству трьох функцій — фінансової, маркетингової, виробничої. Логістичний менеджмент, на наш погляд, є складовою операційного менеджменту, а транспортно-логістичний менеджмент у свою чергу є різновидом логістичного менеджменту, що притаманний організаціям, де в основі виробничого (операційного) процесу знаходиться просування вантажопотоків.

ПРОЦЕСИ, ПОТОКИ ТА УПРАВЛІННЯ НИМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Операційний процес	Вид потоку	Вид управління (менеджменту)
Постачання (ресурсне забезпечення)	Матеріальний потік	Управління постачанням (управління ресурсозабезпеченням)
Виробництво продукції	Матеріальний потік	Управління виробництвом (операційний менеджмент)
Збут продукції	Матеріальний потік	Управління збутом (маркетинговий менеджмент)
Переміщення (транспортування) вантажу	Матеріальний потік	Транспортно-логістичний менеджмент
Забезпечення енергоресурсами	Енергетичний потік	Управління енергозабезпеченням (енергетичний менеджмент)
Інформаційне забезпечення	Інформаційний потік	Управління інформаційним забезпеченням (інформаційний менеджмент)
Фінансове забезпечення	Фінансовий потік	Управління фінансами (фінансовий менеджмент)
Кадрове забезпечення	Кадровий потік	Управління персоналом (кадровий менеджмент)

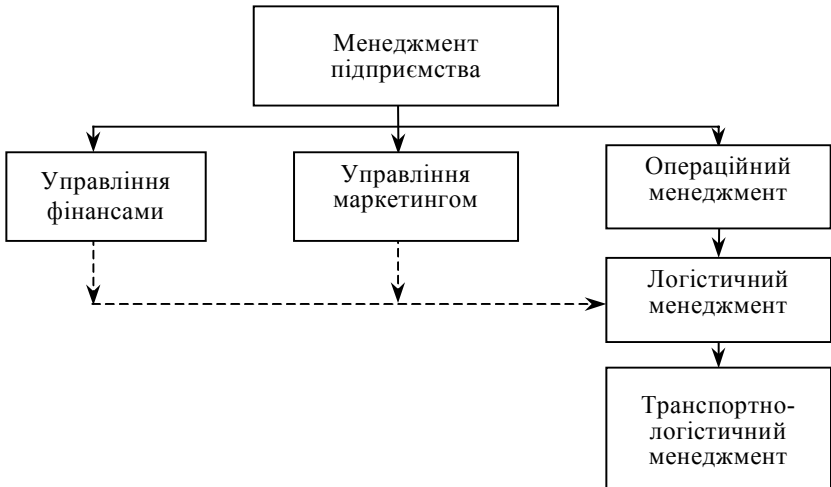

Рис. 1. Структура менеджменту підприємства

Необхідність введення у науковий обіг терміну «транспортно-логістичний менеджмент» обґрунтовує И. Ташбаєв [4].

На наш погляд, транспортно-логістичний менеджмент, як різновид логістичного та операційного менеджменту включає сукупність функцій і методів управління, що спрямовані на раціональне використання транспортних ресурсів у процесі транспортно-логістичного забезпечення виробничо-комерційної діяльності суб'єктів господарювання і одержання прибутку.

На рис. 2 подано схему взаємозв'язку логістики, транспортної логістики, логістичного менеджменту та транспортно-логістичного менеджменту, яка, на наш погляд, підкреслює ту обставину, що транспортно-логістичний менеджмент, як вид логістичного управління вантажопотоками, з одного боку, ґрунтується на принципах транспортної логістики, а з другого — є видом логістичного менеджменту.

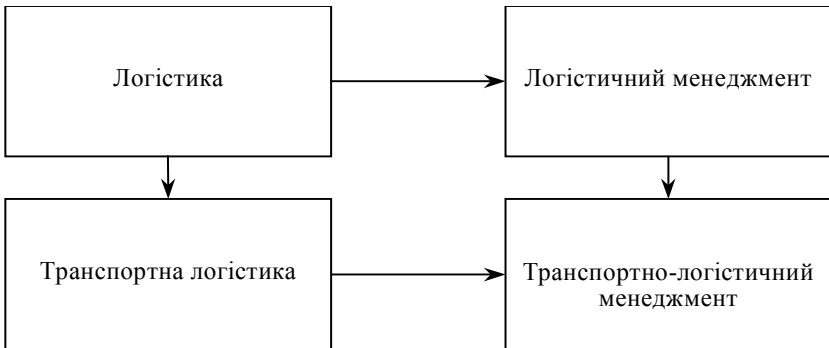

Рис. 2. Місце транспортної логістики і транспортно-логістичного менеджменту у системі логістики

Транспортно-логістичний менеджмент доцільно визначати як:

- процес приведення транспортного підприємства (транспортного підрозділу) до стану, що відповідає поставленим цілям;
- цілеспрямований інформаційний вплив керуючої підсистеми (керівництва транспортного підприємства чи підрозділу) на кадрову підсистему (персонал) з метою зміни його поведінки у певному напрямі (забезпечення виконання плану тощо) чи викликаній зміною обставин (наприклад, у зв'язку з форс-мажорними обставинами);
- цілеспрямовану дію на об'єкт транспортно-логістичного менеджменту (рухомий склад тощо) з метою змінити його стан (наприклад, забезпечити роботоздатність транспортних засобів).

На наш погляд, транспортно-логістичному менеджменту, як одному з видів управління притаманні наступні риси:

- мета (інформація про завдання транспортно-логістичного менеджменту);

- реакція об'єкта управління (персоналу транспортного підприємства чи підрозділу) на керуючий вплив (інформацію про результати транспортно-логістичного менеджменту через канали зворотного зв'язку);

- аналіз економічної, технічної та іншої інформації про стан транспортного підприємства (підрозділу) і міру його наближення до стану, що вимагається для реалізації обраної стратегії;

- опрацювання і прийняття необхідних рішень, що забезпечують реалізацію транспортним підприємством (підрозділом) поставлених власником завдань;

- реалізація керуючого впливу управлінського персоналу транспортного підприємства (підрозділу).

Транспортно-логістичний менеджмент, як процес, на нашу думку, включає наступні етапи:

- стратегічний аналіз і прогнозування; формування концепції транспортної логістики (визначення стратегічних цілей формування транспортно-логістичної стратегії, стратегічне планування);

- оперативне планування;

- реалізацію і контроль планів.

Транспортно-логістичний менеджмент, як управління транспортними ресурсами в умовах функціонування ринку транспортних послуг, спрямований на досягнення найвищої ефективності й одержання максимального прибутку.

Транспортно-логістичний менеджмент включає і процес управління персоналом транспортного підприємства (підрозділу), тобто процес керівництва персоналом з метою спрямування його на досягнення визначених цілей, і передбачає формування системи колективної праці керівників, водіїв, слюсарів, інших допоміжних працівників, цілеспрямований вплив операційних менеджерів на діяльність персоналу, забезпечення стимулювання їх активності.

Транспортно-логістичний менеджмент, як галузь науки, має характеризуватися наявністю методології та методики процесу управління транспортними ресурсами, зокрема, оптимізації управління транспортними підприємствами (підрозділами) шляхом математичного моделювання економічних та транспортних процесів. Це дозволяє перейти від якісного відображення управлінських ситуацій при використанні транспортних засобів до кіль-

кісного їх вимірювання і аналізу, моделювання та оптимізації управлінських рішень за допомогою ПЕОМ.

Втім, оскільки транспортні підприємства (підрозділи) є складними соціотехнічними системами, головним компонентом яких є люди, то значну кількість управлінських процесів унаслідок відсутності необхідних методів фіксування і аналізу важко вимірювати. Тому ефективність транспортно-логістичного менеджменту багато у чому залежить від професіоналізму персоналу, зокрема, знань і досвіду менеджерів транспортних підприємств (підрозділів).

В ринкових умовах діяльність транспортного підприємства спрямована на оволодіння ринком транспортних послуг, ефективне використання транспортних ресурсів, зокрема, фінансових ресурсів. З огляду на це структура транспортно-логістичного менеджменту має включати:

- транспортний маркетинг (з'ясування потреб ринку транспортних послуг, реклама, ціноутворення тощо);
- управління транспортними процесами (планування, контроль якості, організація постачання, технічне обслуговування і ремонту тощо);
- управління персоналом (підбір персоналу, мотивація і стимулювання, делегування повноважень, контроль);
- управління фінансами транспортного підприємства — фінансування діяльності, інвестування, бюджетування тощо (рис. 3).

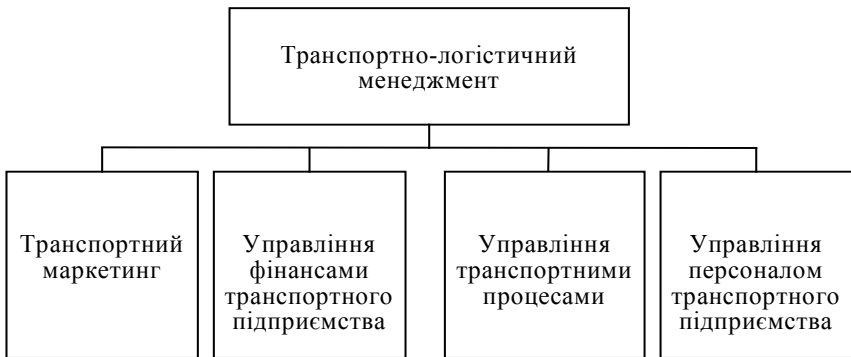

Рис. 3. Структура транспортно-логістичного менеджменту

З урахуванням цього структура управління автотранспортним підприємством має передбачати, як правило, трьох заступників керівника підприємства, яким підпорядковані відповідні служби (рис. 4).

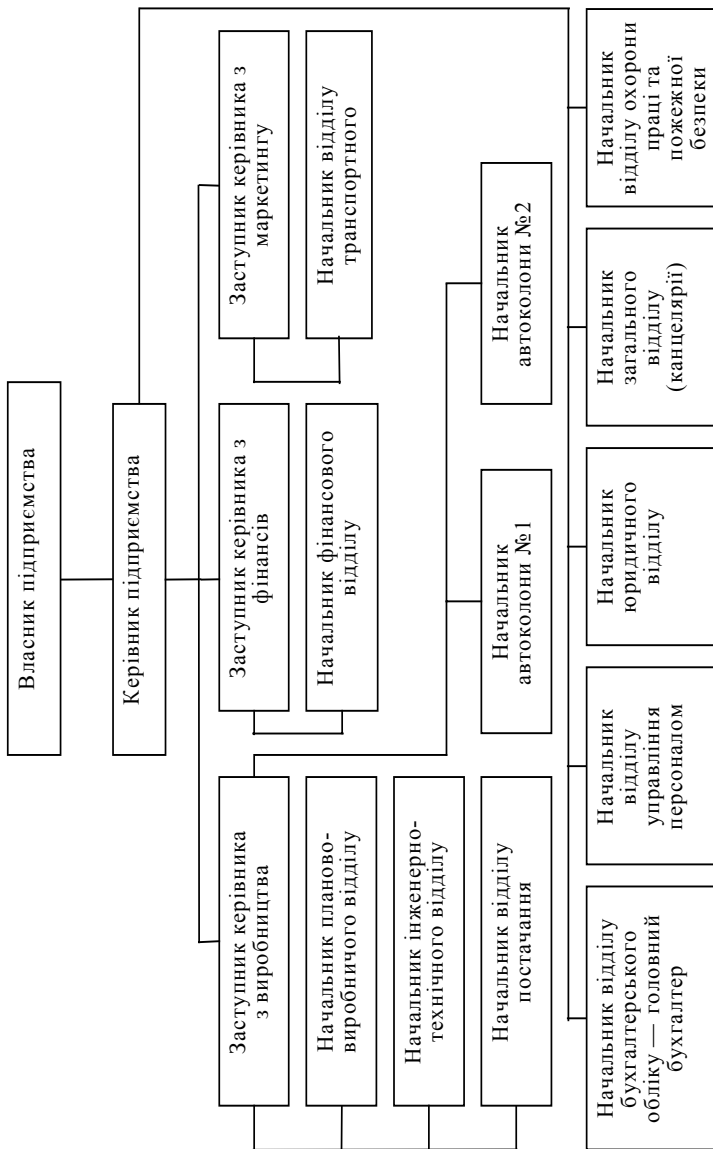

Рис. 4. Структура управління автотранспортним підприємством

В спеціальній літературі застосовуються такі терміни, як «логістична система», «транспортна система», «транспортно-технологічна система», «транспортно-складська система», «виробничо-транспортна система», «логістична транспортна система», «транспортно-логістична система».

Є. О. Голиков [5] вживає термін «логістична транспортна система», вважаючи, що логістичні підходи до виробничо-транспортної діяльності сприяють органічному поєднанню транспорту з виробництвом, яке він обслуговує, і формуванню транспортно-логістичної системи (системи «виробництво — транспорт — розподіл»).

Значна група науковців Росії, які займаються проблемами логістики, зокрема, А. Сергеев, В. Иванов, Є. Зайцев, В. Бережний, Є. Бережна, Л. Міротін, А. Колобов, І. Омельченко, В. Лукінський, В. Гудков, А. Гаджинський, І. Цвірінко, И. Ташбаєв використовують терміни «транспортно-логістична діяльність», «транспортно-логістичні системи і комплекси», «транспортно-логістичний сервіс» [6]. Транспортно-логістична система, як поняття вживається авторами книги [7], але там відсутнє тлумачення цього терміну.

На наш погляд, транспортно-логістична система включає сукупність суб'єктів транспортної логістики, що функціонують з метою оптимізації вантажопотоків у логістичних ланцюгах «постачання — виробництво — збут» за критерієм мінімуму логістичних витрат.

Термін «транспортно-логістична система» є похідним від терміну «логістична система», але на відміну від неї підкреслює головну, інтегруючу роль транспорту в логістиці.

Отже, транспортна логістика передбачає наявність специфічних підходів до управління матеріальними потоками, що зумовлює необхідність формування транспортно-логістичних систем та таких інструментів управління ними, як транспортно-логістичний менеджмент і транспортний маркетинг.

Література

1. *Перебийніс В. І., Перебийніс О. В.* Транспортно-логістичні системи підприємств: формування та функціонування: Монографія. — Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2006. — 207 с.
2. *Перебийніс В. І., Болдирєва Л. М., Перебийніс О. В.* Транспортний менеджмент і транспортний маркетинг виробничо-комерційної діяльності: Монографія. — Полтава: РВВ ПУСКУ, 2009. — 201 с.

3. *Стивенсон В. Дж.* Управление производством/ Пер. с англ. — М.: Лаборатория Базовых Знаний, БИНОМ, 1998. — 928 с.

4. *Ташбаев І.* Формирование системы транспортно-логистического менеджмента. — М.: Технополиграфцентр, 2003. — 194 с.

5. *Голиков Е. А.* Маркетинг и логистика: Учеб. пособие. — 2-е изд.— М.: Изд. Дом «Дашков и Ко», 2000. — 412 с.

6. Логистика: управление в грузовых транспортно-логистических системах: Учеб. пособие/ Под. ред. Л. Б. Миротина. — М.: Юристъ, 2002. — 414 с.

7. Транспортная логистика: Учебник/ Под. ред. Л. Б. Миротина. — М.: Экзамен, 2003. — 512 с.

Стаття надійшла до редакції 01.06.2009 р.

УДК 658.8.012.45

Т. О. Примак, д-р. екон. наук, професор
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

МАРКЕТИНГОВІ КОМУНІКАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ: КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ЇХ КЛАСИФІКАЦІЇ

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто проблеми реалізації положень стратегічного маркетингу в управлінні комунікаційною діяльністю підприємств, організацій, установ.

КЛЮЧОВІ СЛОВА. Маркетингові стратегії, маркетингові комунікації, стратегічне управління, маркетингова комунікаційна стратегія підприємств.

Застосування стратегічного підходу до маркетингової діяльності фірм — не просто данина управлінській моді, а нагальна життєва потреба суб'єктів ринкової діяльності. Середовище, в якому вони здійснюють свою господарську діяльність, характеризується нестабільністю і непередбачуваністю. Тому екстраполяційне довгострокове планування не може бути інструментом коригування росту і розвитку підприємств. На зміну приходить стратегічне планування і стратегічне управління, стратегічний маркетинг. Не виключенням є і маркетингові комунікації. Маркетингова комунікаційна діяльність, як і маркетингова та ринкова діяльність підприємства передбачає формування певної стратегії, яка стане у подальшому вектором, що спрямовуватиме відповідну діяльність у потрібному руслі. Отже, для початку варто визначити, що є маркетинговою комунікаційною стратегією підприємства.